

Swedbank

2025

Finantstervise indeks

Uuringuaruanne Eesti, Läti, Leedu ja Rootsi elanike finantstervise kohta

Kontakt

Mari-Liis Jääger

Swedbanki Rahaasjade Teabekeskuse juht

mari-liis.jaager@swedbank.ee

+372 529 0011

”

Selles aruandes esitatakse Swedbanki tänavu läbi viidud uuringu tulemusi, mis kajastavad Balti riikide ja Rootsi elanike finantstervist.

**Uuringus oleme loonud finantstervise indeksi,
mis mõõdab finantstervise dünaamikat Balti riikides ja Rootsis.**

Mida tähendab tegelikult hea rahaline tervis ning miks see on oluline?

Pikka aega mõõdeti oma rahalist heaolu ühe näitajaga – pangakonto jäägiga. Kui kuu lõpus oli saldo positiivne, siis võis end turvaliselt tunda. Tegelikkuses on rahaline tervis alati hõlmanud palju rohkem finantsilise heaolu aspekte. See ei puuduta ainult kontojääki, vaid ka finantsilist vastupidavust ning võimet planeerida pikaajalisi ja lühiajalisi rahalisi eesmärke. Oluline roll on ka finantstestadmistel, usaldusel oma finantsotsuste vastu ning rahalisel sõltumatusel.

Paremad finantstestadmised ja arenenud kriitiline mõtlemine võivad paremini kaitsta pettuste ja finantsmanipulatsioonide eest. Väiksemate teadmistega inimesed satuvad sagedamini skeemide ohvriks – alustades valeinvesteeringutest ja lõpetades agressiivsete kiirraenukampaaniatega. Mõistes põhilisi finantsprintsippe, oskavad nad pakkumisi kriitilise pilguga hinnata ja teha läbimõeldud otsuseid. Arusaam finantssüsteemist võimaldab inimestel kriitiliselt analüüsida ka poliitikute lubadusi ning nõuda vastutustundlikumat riigi rahanduse juhtimist. Kahjuks on ühiskonna suhteliselt nõrgad finantstestadmised võimaldanud poliitikutel teha otsuseid, mis on kahjulikud ühiskonna tulevikule, näiteks muutes II pensionisamba raha väljavõtmise tingimusi.

See aruanne on rohkem kui lihtsalt hinnang praegusele olukorrale. See on vahend refleksiooniks ja tegutsemiseks. Mõistes enda ja ühiskonna rahalist tervist, saab alatatada arutelusid, kujundada poliitikat ja isiklike harjumusi, et ehitada ühiskonda, mis on majanduslikult vastupidavam ja enesekindlam.

Tallinn, 20. märts 2025

Mari-Liis Jääger

Uuringu taust

Swedbanki tellimusel viis uuringufirma Kantar elanike finantstervise kaardistamiseks 2025. aasta jaanuaris läbi küsitlusuuringu Eestis, Rootsis, Lätis ja Leedus. Küsitluses osales ligikaudu 6000 vähemalt 18-aastast inimest, sealjuures umbes 1000 vastajat Eestist. Samalaadsed küsitlused on toimunud ka varasematel aastatel.

Kui eelnenud raportites on elanike finantstervise ja finantsvõimekuse indeksit arvutades võetud aluseks leibkonna majanduslikku toimetulekut kirjeldavad tunnused, siis 2025. aastal metoodikat muudeti ning nende indeksite arvutamise aluseks võeti vastajat isiklikult kirjeldavad tunnused. Uuest metoodikast lähtudes arvutati indeksid ümber ka 2024. aasta kohta. Metoodika muutmise tõttu on selles raportis esitatud võrdlus ainult möödunud aasta uuringu tulemustega.

Selle raporti tekstis ja joonistel esitatud andmed on ümardatud ehk esitatud pole komakohtadega arve, mistõttu ei pruugi vastuskategooriate osakaalude liitmine alati tulemuseks anda täpselt 100%. Vastuskategooriate liitmisel moodustatud summatunnused (näiteks hea või tugeva finantstervisega elanike osakaal) on arvutatud ümardamata algandmete põhjal.

Finantstervise definitsioon

Finantstervist võib defineerida kui võimet tulla igapäevaselt toime oma rahaliste kohustustega, finantsilist võimekust saavutada kaugemaid eesmärke ja unistusi ning piisavaid teadmisi ja oskusi kasutamaks oma finantsvahendeid targalt ja enesekindlalt. Keskseteks märksõnadeks on säästupuhvri olemine, enda kindlustamine ootamatustega toimetulekuks ja hallatav laenukoormus.

Hea finantstervise näitajad on:

- tasakaalus eelarve, sealhulgas igakuine õigeaegne arvete tasumine;
- vähemalt kolme kuu sissetuleku suurune säästupuhver;
- pikaajaliste säästude olemasolu pensionipõlveks, elukvaliteedi jätkusuutlikkuse tagamiseks;
- kindlustus, mis tagab sissetuleku võimalike ootamatuste või elumuutuste, näiteks töökaotuse korral;
- hallatav laenukoormus;
- piisav rahatarkus tegemaks häid finantsotsuseid nii lühemas kui ka pikemas plaanis.

Swedbanki finantstervise indeks põhineb järgneval:

- igapäevased rahaasjad on tasakaalus;
- ettenägematute olukordade puhuks on säästupuhver;
- pensionipõlveks on olemas pikaajalised säästud;
- laenukoormus on sissetulekutega hallatav;
- tarkade finantsotsuste tegemiseks on piisavalt teadmisi.

Indeks 0–39	Haavatav finantstervis
Indeks 40–59	Pingeline finantstervis
Indeks 60–79	Hea finantstervis
Indeks 80–100	Tugev finantstervis

Haavatava finantstervise korral on inimese kulud tavaliselt veidi või palju suuremad kui sissetulek, säästupuhver on väike või olematu, puuduvad pikaajalised säästud soovitud elukvaliteedi hoidmiseks pensionieas, kindlustus puudub suurel või täiel määral ning laenukoormus käib vähemal või suuremal määral üle jõu.

Pingelise finantstervisega inimene tuleb toime igapäevaste rahaasjadega, kuid ta finantstervis ei ole piisavalt hea, et tunda end turvaliselt ja kindlalt suutlikkuses vastu seista võimalikele ootamatustele lähi- ja kaugemas tulevikus.

Hea finantstervisega inimese jaoks ei põhjusta raha igapäevaselt muret. Kuigi kõik valdkonnad ei ole suurepäraselt korras, on üldine finantstervis hea. Siiski võib tal aeg-ajalt esineda rahamuresid, mistõttu võiks ta pöörata tähelepanu valdkondadele, mis on veidi nõrgemad.

Tugeva finantstervisega inimesel on sissetulek tavaliselt palju suurem kui kulud, säästupuhver on vähemalt kolme kuu sissetuleku suurune, pikaajalised säästud tagavad soovitud elukvaliteedi ka pensionipõlves, kindlustustega kaetus on piisav ning laenukoormus hallatav.

Tulemused

Finantstervis

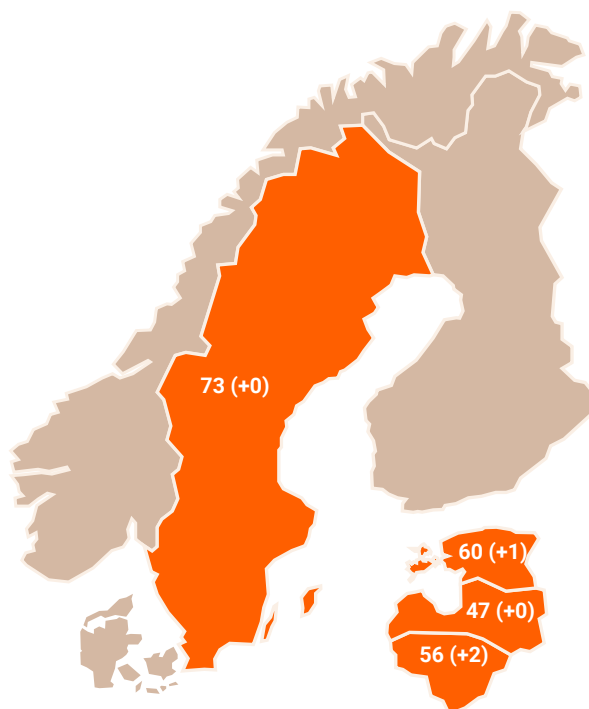
Üldine ülevaade

Uuringus osalenud riikide – Eesti, Rootsi, Läti ja Leedu kohta koostati elanike finantstervise indeks elanike isiklike tulude ja kulude tasakaalust, säästude olemasolust ning laenude haldamise suutlikkusest lähtudes.

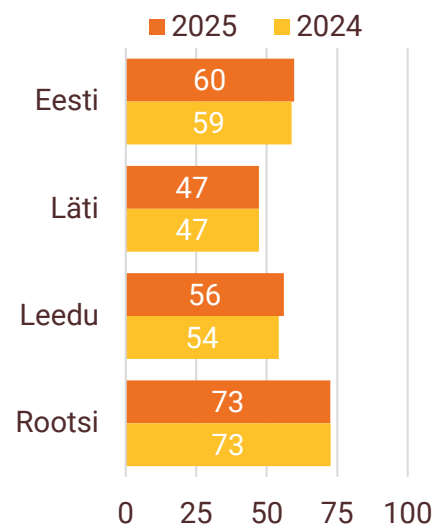
Vaatlusalustest riikidest on elanike finantstervise indeks kõrgeim Rootsis (73). Balti riikidest on finantstervise indeks kõrgeim Eestis (60), veidi madalam Leedus (56) ning kõige madalam Lätis (47). Võrreldes 2024. aastaga on finantstervise indeks Rootsis ja Lätis püsinud muutumatu, kuid Eestis ja Leedus tõusnud, Eestis ühe ja Leedus kahe punkti võrra (joonised 1 ja 2).

Finantstervise indeksi definitsiooni järgi on hea finantstervis (indeks vahemikus 60–79) omane Rootsile ja Eestile. Finantstervise indeks vahemikus 40–59 annab tunnistust pingelisest finantstervisest – sellesse vahemikku jääb indeks Lätis ja Leedus.

Joonis 1. Finantstervise indeks 2025 (sulus muutus võrreldes 2024. aastaga)

Joonis 2. Finantstervise indeks aastatel 2024 ja 2025

Eestis on elanike finantstervise indeks 2024. ja 2025. aasta võrdluses suurenenud 59 punktilt 60-le. Meeste seas on finantstervise indeks kõrgem kui naiste seas (meestel 62 ja naistel 57), sealjuures on finantstervise indeks naiste hulgas 2024. aastaga võrreldes püsinud muutumatu, kuid meeste seas punkti võrra suurenenud.

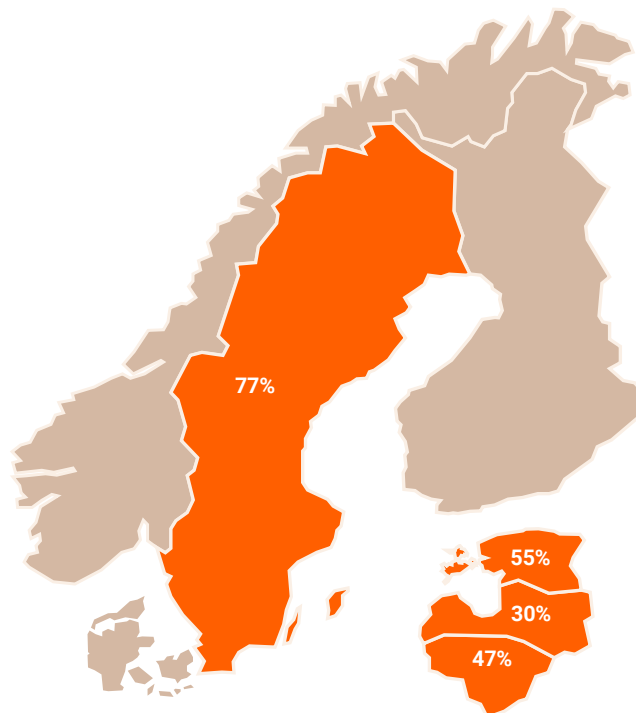
Vanuserühmade võrdluses on finantstervise indeks kõrgem alla 40-aastaste seas (18–29-aastastel 61 ja 30–39-aastastel 62) ning madalam vanemates vanuserühmades (40–49-aastastel 56, 50–59-aastastel 58 ning üle 60-aastastel 59). Alla 60-aastaste seas on indeks 2024. aastaga võrreldes pisut suurenenud (erinevates vanuserühmades jääb muutus ühe-kahe punkti piiresse), kuid üle 60-aastaste seas püsinud muutumatu.

Sotsiaalse staatuse alusel moodustatud gruppide võrdluses on finantstervise indeks kõrgeim ettevõtjate seas (68). Palgatöötajate hulgas on indeks mõnevõrra madalam (täisajaga töötajatel 62 ja osaajaga töötajatel 57). Tudengite, pensionäride ning koduste/mitteaktiivsete inimeste seas on finantstervise indeks üldjoontes samal tasemel kui osaajaga palgatöötajate seas. Madalaim on finantstervise indeks töötute seas (29).

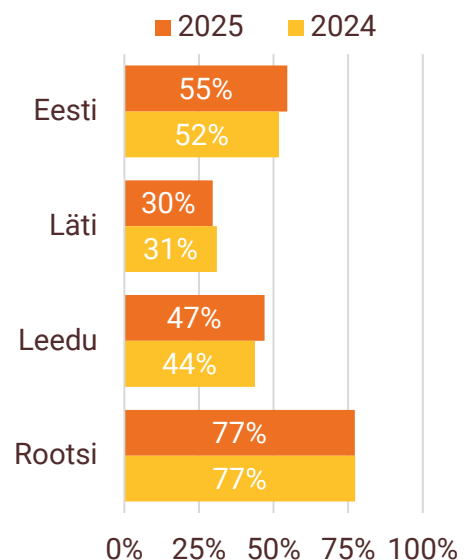
Balti riikides on finantstervise indeks Swedbanki klientide seas kõrgem kui teiste pankade klientide seas, kuid Rootsis sellist erinevust ei ilmnenu. Sama võib etteruttavalt öelda finantstestadmiste ja -võimekuse indeksi kohta.

Võttes aluseks finantstervise alusel moodustatud grupid, kuulub Eesti elanikest 22% haavatava, 23% pingelise, 33% hea ja 22% tugeva finantstervisega gruppi (joonis 5). Kokkuvõttes liigitub hea või tugeva finantstervisega inimeste hulka 55% Eesti elanikest. Teistes Balti riikides on nende osakaal väiksem – Leedus 47% ja Lätis 30%. Rootsis on hea või tugeva finantstervisega elanike osakaal suurem kui Balti riikides (77%). Kui võrrelda aastaid 2024 ja 2025, siis on hea või tugeva finantstervisega elanike osakaal neis riikides püsinud muutumatu ehk nihe jääb statistilise vea piiridesse (joonised 3 ja 4).

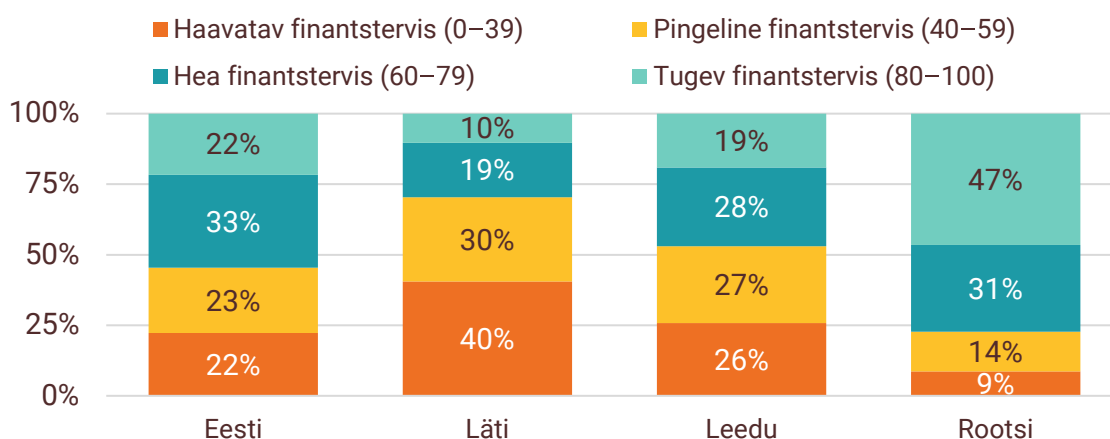
Joonis 3. Hea või tugeva finantstervisega elanike osakaal

Joonis 4. Hea või tugeva finantstervisega elanike osakaal aastatel 2024 ja 2025

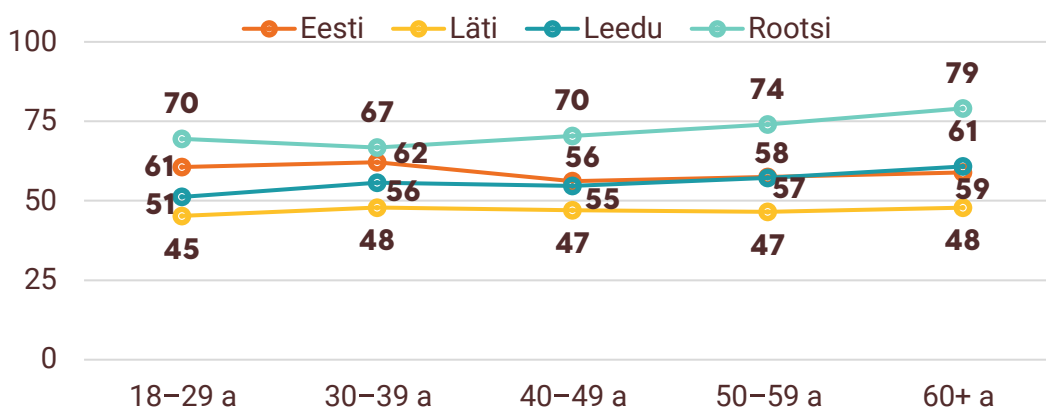
Joonis 5. Elanike jagunemine finantstervise gruppidesse

Finantstervis vanuserühmades

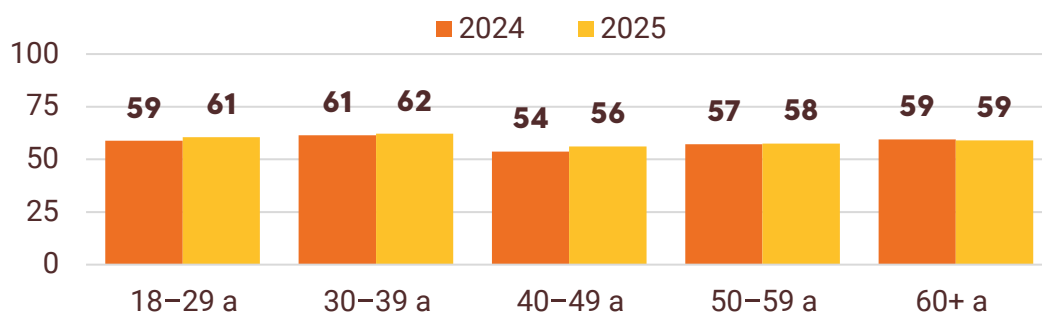
Eestis on finantstervise indeks kõrgeim alla 40-aastaste seas (18–29-aastastel 61 ja 30–39-aastastel 62) ning madalam vanemates vanuserühmades (40–49-aastastel 56, 50–59-aastastel 58 ja üle 60-aastastel 59). Lätis on finantstervise indeks vanuserühmade võrdluses üldjoontes ühtlane (indeksi väärtused on vahemikus 45–48). Vastupidiselt Eestile, kus parem finantstervis on omane pigem noorematele inimestele, on Leedus finantstervise indeks kõrgeim vähemalt 60-aastaste seas (61) ja madalaim 18–29-aastaste seas (51), keskmistes vanuserühmades jääb indeksi väärtus 55–57 vahele. Sarnaselt Leeduga on ka Rootsis finantstervise indeks kõrgeim üle 60-aastaste hulgas (79), kuid madalaim 30–39-aastaste seas (67) (joonis 6).

Joonis 6. Finantstervise indeks vanuserühmades

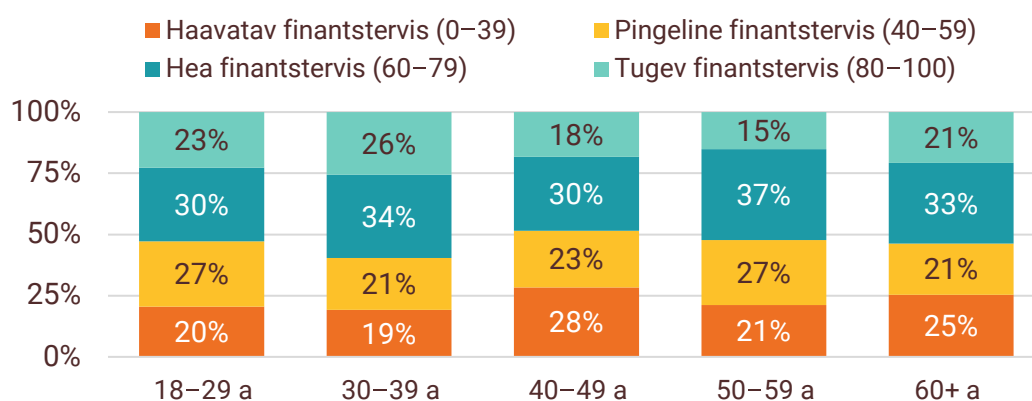
Eestis on finantstervise indeks alla 60-aastaste seas 2024. ja 2025. aasta võrdluses pisut suurenenud (eri vanuserühmades jääb muutus ühe-kahe punkti piiresse), kuid üle 60-aastaste seas on indeks püsinud samal tasemel (joonis 7).

Joonis 7. Finantstervise indeks Eesti elanike seas vanuserühmiti aastatel 2024 ja 2025

Võttes aluseks finantstervise alusel moodustatud grupid, on hea või tugeva finantstervisega inimeste osakaal Eestis suurim 30–39-aastaste seas (60%) ning väikseim 40–49-aastaste hulgas (49%). Ülejäänud vanuserühmades jääb hea või tugeva finantstervisega elanike osakaal 52–54% vahele ([joonis 8](#)).

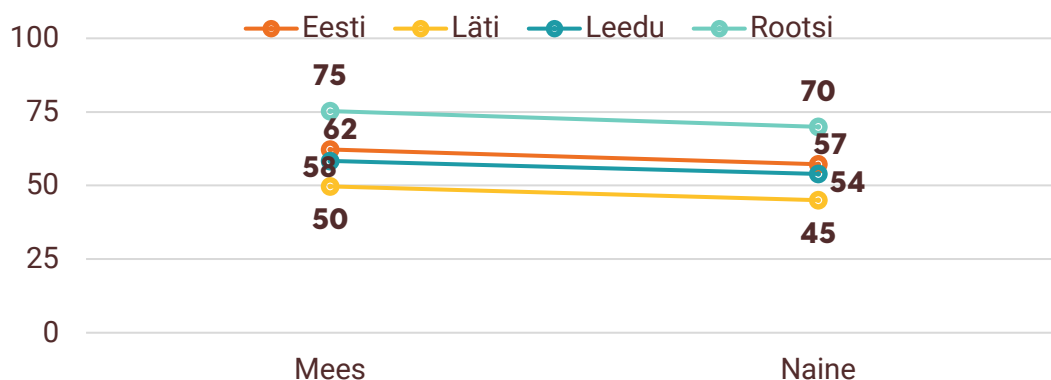
Joonis 8. Eesti elanike jagunemine finantstervise gruppidesse, vanuserühmade võrdlus

Meeste ja naiste finantstervis

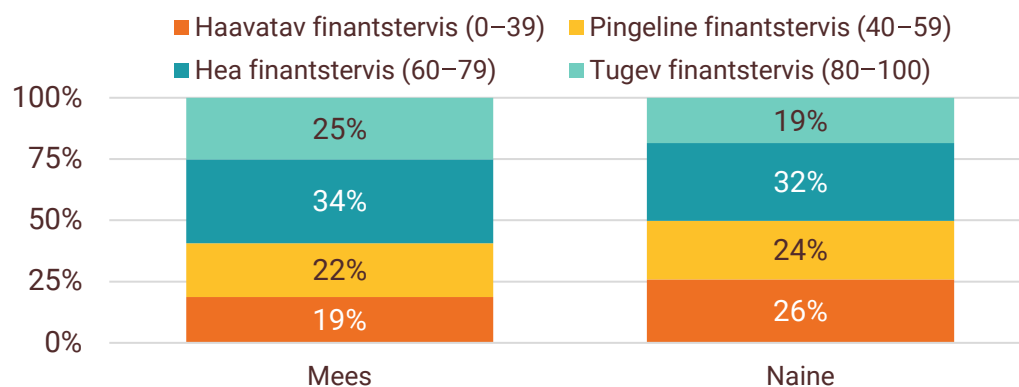
Nii Balti riikides kui ka Rootsis on meeste finantstervise indeks kõrgem kui naistel – erinevus on neli-viis punkti. Eestis on meeste finantstervise indeks 62 ja naistel 57 ([joonis 9](#)). Võrreldes 2024. aastaga on Eestis finantstervise indeks naiste seas püsinud samal tasemel, kuid meeste seas punkti võrra suurenenud.

Joonis 9. Finantstervise indeks meeste ja naiste seas

Rootsis ja Balti riikides on hea või tugeva finantstervisega inimeste osakaal meeste seas suurem kui naiste seas. Eestis liigitub hea või tugeva finantstervisega rühma 59% meestest ja 50% naistest, haavatav on finantstervis 19%-l meestest ja 26%-l naistest (joonis 10).

Joonis 10. Eesti elanike jagunemine finantstervise rühmadesse, meeste ja naiste võrdlus

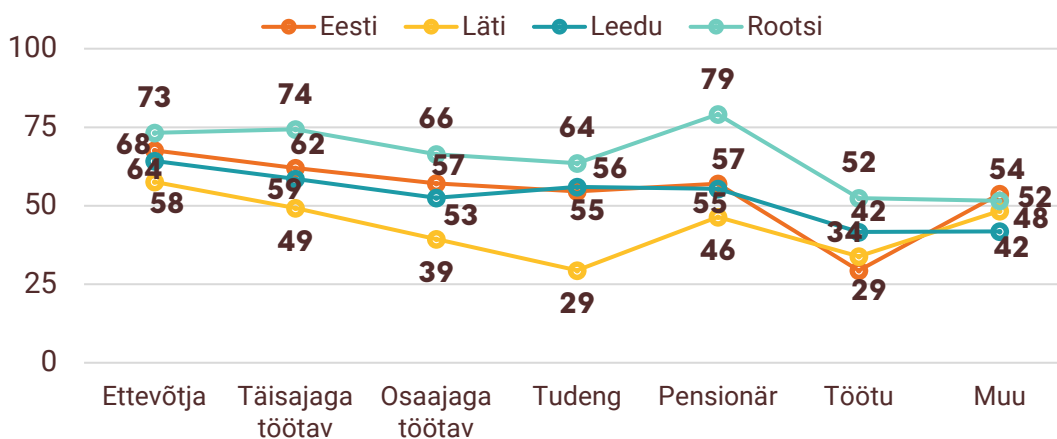
Naiste halvem finantstervis on seletatav nende keskmiselt väiksemate sissetulekute ning sagedasema majandusliku sõltuvusega näiteks elukaaslasest. Selle põhjuseks on nii soorollid ja stereotüübid ühiskonnas, mis tingivad ka soolise palgalõhe, kui ka naiste vähesemad finantstehadmised – uuringu andmetel on finantstehadmiste indeks naiste seas madalam kui meeste seas.

Finantstervis sotsiaalse staatuse alusel moodustatud rühmades

Sotsiaalse staatuse alusel moodustatud gruppide võrdluses on Eestis finantstervise indeks kõrgeim ettevõtjate seas (68). Palgatöötajate hulgas on indeks mõnevõrra madalam (täisajaga töötajatel 62 ja osaajaga töötajatel 57). Tudengite, pensionäride ning koduste/mitteaktiivsete inimeste (grupp „muu“) seas on finantstervise indeks üldjoontes samal tasemel nagu osaajaga palgatöötajate seas. Madalaim on finantstervise indeks töötute seas (29) (joonis 11).

Sarnaselt Eestiga on ka teistes Balti riikides finantstervise indeks kõrgeim ettevõtjate, kuid Rootsis pensionäride seas. Eestis, Leedus ja Rootsis on finantstervise indeks madalaim töötute hulgas (Leedus ka koduste/mitteaktiivsete inimeste seas ehk grupis „muu“), Lätis aga tudengite seas.

Joonis 11. Finantstervise indeks sotsiaalse staatuse alusel moodustatud rühmades

Kõigis riikides ilmnes finantstervise indeksi seos sissetulekutega: mida suurem on inimese netosissetulek, seda tõenäolisemalt on ka ta finantstervis parem. Eestis on finantstervise indeks samuti madalaim kuni 300-eurose netosissetulekuga inimeste grupis (32) ja kõrgeim üle 1600-eurose netosissetulekuga grupis (71).

Finantstervise indeksi aluseks olevad näitajad

Järgmisena vaatleme finantstervise indeksi aluseks olevaid näitajaid lähemalt.

Eesti elanikest 38% on kindlad või mõningal määral kindlad, et nende turvavõrgustik on piisav, et olla valmis ootamatuteks õnnetusteks ja ettenägematuteks olukordadeks, näiteks on olemas laenu-, elu-, kodukindlustus. Võrreldes 2024. aastaga on elanike kindlustunne turvavõrgustiku piisavuse suhtes vähenenud – toona tundis end kindlalt 43% elanikest. Kasvanud on nende elanike osakaal, kelle hinnangul pole neil ootamatusteks üldse tagatisi: 2024. aastal oli neid 16% ja 2025. aastal 20% elanikest.

Eesti elanikest 58%-l on sissetulekud viimase 12 kuu jooksul olnud suuremad kui kulud, 20% hindas sissetulekuid kuludega võrdseks ning 21%-l olid sissetulekud kuludest väiksemad. Olukord, kus kulud ületavad sissetulekuid, on levinum naiste seas (24% naistest ja 18% meestest), vanuserühmade võrdluses üle 40-aastaste ning töötute (64%) või pensionäride (34%) hulgas. Olukord, kus sissetulekud ületavad kulusid, on levinum meeste seas (60% meestest ja 56% naistest) ning täisajaga palgatöötajate seas (64%).

Eesti elanikest 42%-l on säästupuhvrina olemas vähemalt kolme kuu sissetulekute suurune summa, 41%-l väiksem summa ja 14%-l säästupuhver puudub. 2024. aastal oli tulemus sarnane. Vähemalt kolme kuu sissetulekute suurust säästupuhvrit omab 47% meestest ja 37% naistest. Vanuserühmade võrdluses on vähemalt kolme kuu sissetulekute suurune säästupuhver olemas kõige sagedamini üle 60-aastastel (48%; ülejäänud vanuserühmades 39–42%). Elualade võrdluses on vähemalt kolme kuu sissetulekute mahus säästupuhver kõige sagedamini olemas ettevõtjatel (58%) ja pensionäridel (49%). Ootuspäraselt on säästupuhvri puudumine levinum madalamate sissetulekutega elanikkonna rühmades, samuti töötute (54%) ja tudengite seas (25%).

Eesti elanikest 36%-l puudub kindlus, et nende säästudest piisab jätkamaks soovitud elustandardiga pärast pensionile jäämist. 2024. aastal oli see näitaja 39%, mis tähendab, et muutust pole. Naised tunnevad tulevikule mõeldes ebakindlust sagedamini kui mehed (naistest 40% ja meestest 32%). Võrreldes noorematega tunnevad tulevikule mõeldes sagedamini ebakindlust üle 40-aastased inimesed (kahes nooremas vanuserühmas 30–32%, vanemates vanuserühmades 39–44%). Elualade võrdluses tunnevad rahalise toimetuleku osas pensionieas ebakindlust kõige sagedamini töötud (71%) ning kõige harvem ettevõtjad (19%). Ootuspäraselt suureneb kindlus tuleviku suhtes koos sissetulekute kasvamisega.

Laenude omamise mõjul suureneb leibkonna finantsiline ebakindlus, kuna lisaks igakuistele suurematele kuludele laenu tagasimakse näol võib kulusid kasvatada intresside tõus. Uuringu andmetel on laene 62%-l Eesti elanikest. 2024. aastal oli see näitaja 63%, mis tähendab, et märkimisväärset muutust pole. Kõige suurem on laenuga inimeste osakaal 30–39-aastaste (75%) ja 40–49-aastaste (71%) ning kõige väiksem üle 60-aastaste seas (30%). Sotsiaalse staatuse võrdluses on laene omavate inimeste osakaal suurim täisajaga palgatöötajate hulgas (72%). Laenude omamine on seda levinum, mida kõrgemate sissetulekutega rühmaga on tegu.

Eesti elanikest 52% peab oma laenukoormust hallatavaks, kuid 10% jaoks on laenukoormus suurem, kui nad hallata suudavad, seejuures 6% jaoks veidi suurem ja 4% jaoks oluliselt suurem. Siiski on nende inimeste osakaal, kel on probleeme oma laenukoormuse haldamisega, võrreldes 2024. aastaga vähenenud – toona oli see näitaja 13%.

Riikide võrdluses on finantstervise indeksi aluseks olevates näitajates läbivalt märgata Balti riikide, sealhulgas Eesti elanike suuremat majanduslikku ebakindlust võrreldes Rootsi-ga. Balti riikidest on elanike majanduslik kindlus väikseim Lätis.

Rootsis, kus elanike sissetulekud on keskmiselt suuremad kui Balti riikides, on ootuspäraselt suurim ka nende inimeste osakaal, kel olid viimase 12 kuu jooksul sissetulekud kuludest suuremad: Rootsis oli vastav näitaja 68%, Eestis 58%, Leedus 53% ja Lätis 33%. Ka vähemalt kolme kuu sissetulekute suuruse säästupuhvriga inimeste osakaal on suurim Rootsis (57%), mõnevõrra väiksem Eestis (42%) ja Leedus (34%) ning veel väiksem Lätis (21%). Loogilise jätkuna on ka elanike majanduslik kindlustunne uuringus osalenud riikidest suurim Rootsis: oma turvavõrgustikku peab ootamatute sündmustega toimetulekuks piisavaks 79% Rootsi, 44% Leedu, 38% Eesti ja 34% Läti elanikest. Sealjuures on Leedu näitaja 2024. aastaga võrreldes 6 protsendipunkti paranenud, kuid Eesti näitaja 5 protsendipunkti vähenenud. Ka oma elustandardi säilimise suhtes pensionieas on Rootsi elanikud keskmiselt optimistlikumad kui Balti riikide elanikud – kindlana tunneb end 43% Rootsi, 24% Eesti, 21% Leedu ja 13% Läti elanikest. Täielikku ebakindlust tunneb pensionipõlvele mõeldes 17% Rootsi, 33% Leedu, 36% Eesti ja 42% Läti elanikest. Leedus on vastav näitaja võrreldes 2024. aastaga 5 protsendipunkti vähenenud.

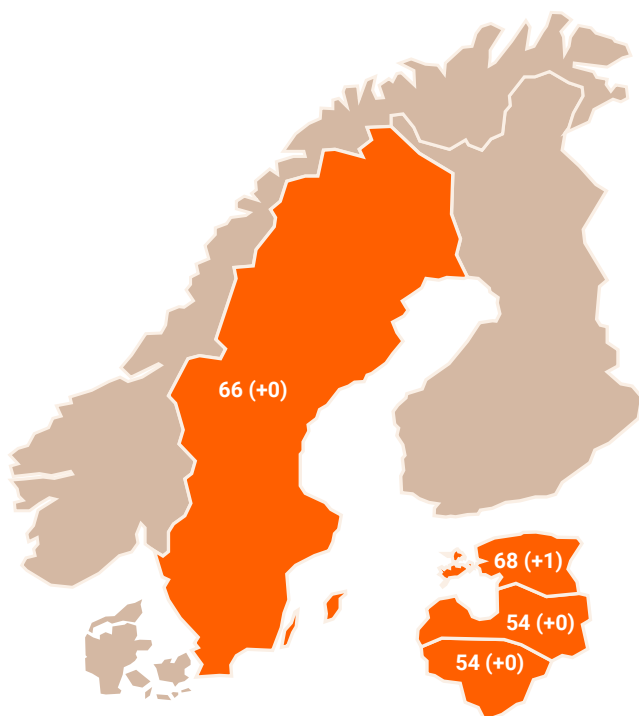
Uuringu põhjal on laene omavate elanike osakaal Eestis suurem kui teistes Balti riikides: Eesti elanikest on laene 62%-l, Lätis 48%-l ja Leedus 47%-l elanikest. Rootsis on laenuga elanike osakaal suurem kui Balti riikides – 75%. Samas on nende elanike osakaal, kel on probleeme laenude haldamisega, Rootsis vaatlusalustest riikidest väikseim (7%). Leedus on vastav näitaja 9%, Eestis 10% ja Lätis 14%. Nende elanike osakaal, kel on probleeme laenude haldamisega, on Eestis 2024. aastaga võrreldes pisut vähenenud, kuid teistes vaatlusalustes riikides püsinud samal tasemel.

Finantsteadmised

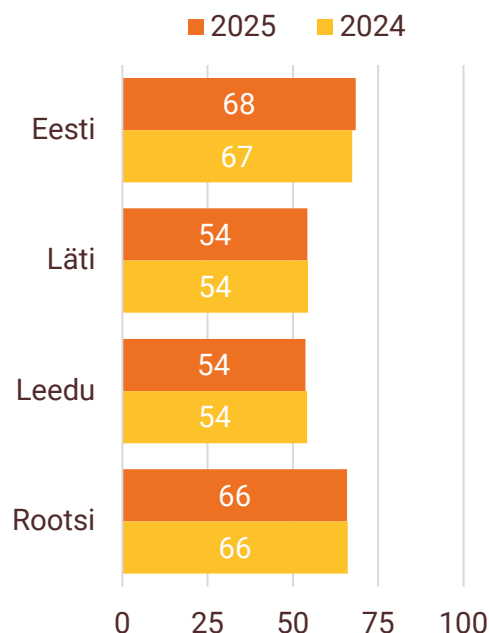
Uuringus esitati viis küsimust, millega testiti vastaja finantsteadmisi. Küsimused puudutasid hoiuse- ja laenuintresse, inflatsiooni, säästmise riske ja aktsiaturgu. Vastata tuli spontaanselt, kõrvalise abita. Nendele küsimustele antud vastuste põhjal loodi finantsteadmiste indeks.

Vaatlusalustest riikidest on elanike finantsteadmiste indeks kõrgem Eestis (68) ja Rootsis (66) ning madalam Lätis ja Leedus (mõlemas 54). Võrreldes 2024. aastaga on Eestis elanike finantsteadmiste indeks punkti võrra suurenenud, kuid teistes Balti riikides ja Rootsis püsinud samal tasemel (joonised 12 ja 13).

Joonis 12. Finantsteadmiste indeks (sulus muutus võrreldes 2024. aastaga)

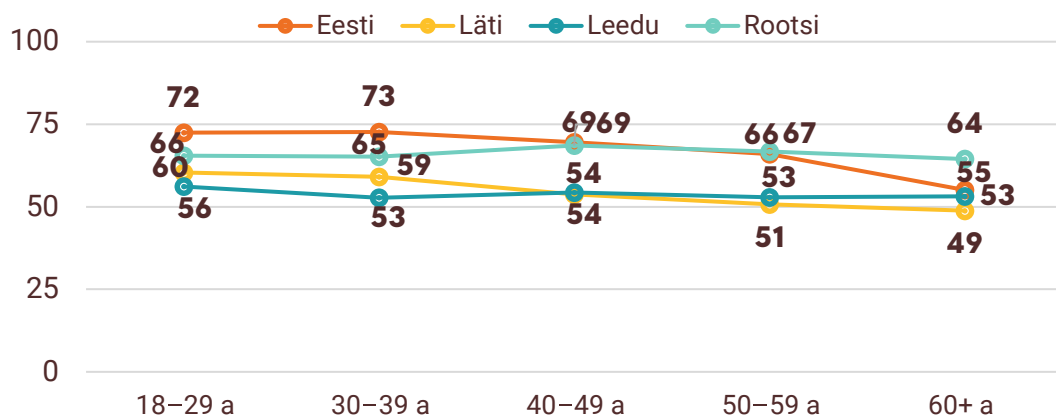
Joonis 13. Finantsteadmiste indeks aastatel 2024 ja 2025

Eestis ja Lätis paistavad paremate finantsteadmistega silma nooremad inimesed, Leedus ja Rootsis on aga elanike finantsteadmised vanuserühmade võrdluses ühtlasemal tasemel. Eestis on finantsteadmiste indeks vanuserühmade võrdluses kõrgeim 18–29-aastaste (72) ja 30–39-aastaste seas (73), mõnevõrra madalam 40–49-aastaste (69) ja 50–59-aastaste seas (66) ning kõige madalam üle 60-aastaste seas (55) (joonis 14). Seejuures on Eestis vähemalt 60-aastased inimesed ainus vanuserühm, kus finantsteadmiste indeks on 2024. aastaga võrreldes langenud (nelja punkti võrra). Ülejäänud vanuserühmades on indeksi väärtus tõusnud, sealjuures kõige enam on indeks kerkinud 18–29-aastaste seas (viie punkti võrra).

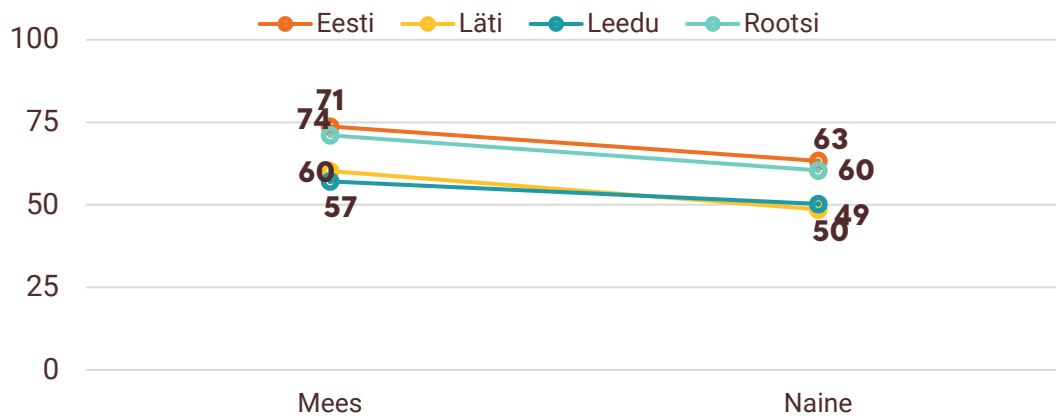
Sarnaselt Eestiga on Lätis finantsteadmiste indeks kõrgeim nooremates vanuserühmades (18–29-aastaste seas 60 ja 30–39-aastaste seas 59) ning madalaim üle 60-aastaste seas (49). Leedus ja Rootsis on vanuserühmade erinevused väiksemad: Leedus jääb erinevates vanuserühmades indeksi väärtus 53–56 ja Rootsis 64–69 vahele.

Joonis 14. Finantsteadmiste indeks vanuserühmades

Uuringu tulemuste põhjal on naiste finantsteadmised keskmiselt väiksemad kui meestel, ning seda kõigis neljas riigis. Eestis on finantsteadmiste indeks meeste seas 74 ja naiste seas 63, sealjuures on meestel finantsteadmiste indeks 2024. aastaga võrreldes kolme punkti võrra tõusnud, kuid naiste seas punkti võrra langenud. Kõige vähem erineb finantsteadmiste indeks meeste ja naiste võrdluses Leedus (erinevus 7 protsendipunkti, ülejäänud vaatlusalustes riikides 11 protsendipunkti) (joonis 15).

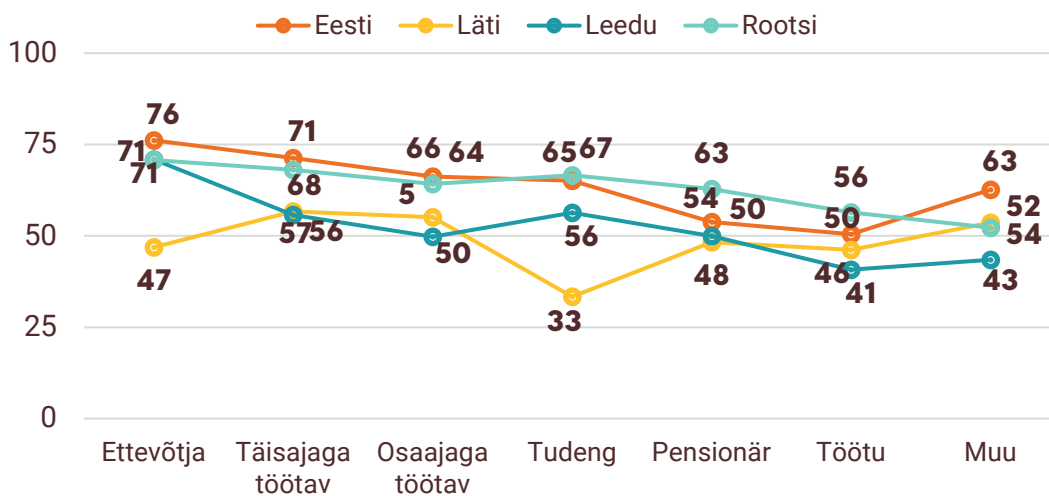
Joonis 15. Finantsteadmiste indeks meeste ja naiste seas

Eestis on finantsteadmiste indeks kõrgeim ettevõtjate seas (76). Suhteliselt kõrge on finantsteadmiste indeks ka palgatöötajate seas (täisajaga töötajate seas 71 ja osaajaga töötajate seas 66), tudengite (65) ning mitteaktiivsete/koduste (grupp „muu“) inimeste hulgas (63). Madalaim on finantsteadmiste indeks pensionäride (54) ja töötute (50) seas (joonis 16).

Sarnaselt Eestiga on ka Leedus ja Rootsis keskmiselt kõige finantsteadlikum sotsiaalne grupp ettevõtjad ning kõige vähem teadlik grupp töötud. Erinevalt teistest vaatlusalustest riikidest on Lätis finantsteadmiste indeks kõrgeim palgatöötajate ja madalaim tudengite hulgas (joonis 16).

Joonis 16. Finantsteadmiste indeks sotsiaalse staatuse alusel moodustatud rühmades

Uuringust ilmnes ka sissetulekute seos finantsteadmistega: mida kõrgemad on inimese sissetulekud, seda paremad on tõenäolisemalt ka ta finantsteadmised.

Finantsteadmiste indeksi aluseks olevaid küsimusi lähemalt vaadates ilmneb, et kõige väiksemad on Eesti elanike teadmised intressimäärade muutumise mõjust võlakirjade hindadele. Küsimusele „Kui intressimäärad tõusevad, siis mis juhtub tavaliselt võlakirjade hindadega?“ andis korrektse vastuse (võlakirjade hinnad langevad) 23% vastajatest. Küsitluteest 32% jäi vastuse võlgu, 27% arvas, et intressimäärade tõusu korral tõusevad ka võlakirjade hinnad, 15% arvas, et need näitajad pole seotud, ja 3% arvates püsivad võlakirjade hinnad muutumatuna. Võrreldes 2024. aastaga pole Eesti elanike teadmised sel teemal märgatavalt muutunud: toona teadis korrektset vastust 21% küsitluteest.

Intressi ja inflatsiooni mõjust hoiustatava raha väärtusele on valdav osa Eesti elanikest teadlik. Intressi puudutavale küsimusele „Oletame, et teie kontol on 100 eurot ja intressimäär on 2% aastas. Kui palju oleks teie kontol viie aasta pärast, kui jätaksite raha kasvama?“ teadis õiget vastust (kontol hakkab olema üle 102 euro) 87% küsitluteest, ning 2024. aastal oli see samuti 87%. Inflatsiooni puudutavale küsimusele „Kujutage ette, et teie konto intressimäär oleks 1% aastas ja inflatsioon oleks 2% aastas. Kui palju saaksite ühe aasta pärast sellel kontol oleva raha eest osta?“ teadis õiget vastust (saab osta vähem kui täna) 88% küsitluteest, ning 2024. aastal vastavalt 90% ehk märkimisväärselt muutust pole.

Suhteliselt hea on elanike teadlikkus ka aktsiaturu ja laenumaksete teemal. Aktsiaturgu puudutavale küsimusele „Kas investeerimine ühe ettevõtte aktsiasse garanteerib tavaliselt kindlama tulu kui aktsiafondi investeerimine?“ vastas 74% küsitluteest

korrektelt (andis eitava vastuse). Võrreldes 2024. aastaga on teadlikkus suurenenud: toona vastas korrektelt 67% küsitletutest. Küsimusele „Kas 15-aastase eluasemelaenu igakuised maksed on tavaliselt suuremad kui 30-aastase eluasemelaenu omad, kuid kogu laenuperioodi jooksul makstavad intressid on väiksemad?“ vastas korrektelt (andis jaatava vastuse) 70% küsitletutest – võrreldes 2024. aasta 71%-ga märkimisväärselt muutust pole.

Võrreldes 2024. aastaga on Eesti elanike enesehinnanguline finantsteadlikkus veidi vähenenud: tollal arvas 62% ja tänavu 58% küsitletutest, et neil on piisavalt teadmisi, et oma rahaasju hästi hallata. Mehed on oma finantsteadmiste suhtes veidi enesekindlamad kui naised – piisavaks peab oma teadmisi 61% meestest ja 55% naistest. Vanuserühmade võrdluses peavad oma finantsteadmisi kõige sagedamini piisavaks üle 60-aastased (63%) ning 18–29-aastased (61%), kõige harvem aga 50–59-aastased (51%). Samas ilmneb vähemalt 60-aastaste osas tegelike teadmiste ja enesehinnangulise teadlikkuse vahel vastuolu, kuna finantsteadmiste indeks on nende hulgas vanuserühmade võrdluses madalaim. Selle vastuolu põhjuseks võivad olla vanemate inimeste väiksemad ootused oma rahatarkusele. Sotsiaalse staatuse võrdluses hindavad oma finantsteadmisi piisavaks kõige sagedamini ettevõtjad (71%) ja kõige harvem töötud (36%).

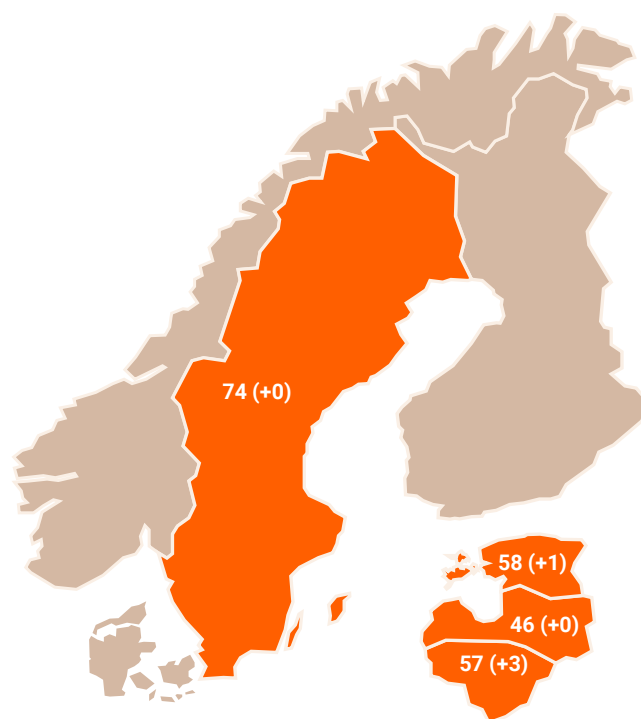
Vaatlusaluste riikide võrdluses on elanike enesehinnanguline finantsteadlikkus kõrgeimal tasemel Rootsis (78% küsitletutest pidas oma teadmisi piisavaks) ning madalaimal tasemel Lätis (54%) ja Leedus (52%). Eluasemelaenude intresse ja inflatsiooni teemadel olid Eesti vastajate teadmised paremad kui ülejäänud Balti riikide ja Rootsi vastajatel. Aktsiaturu küsimusele vastasid kõige sagedamini korrektelt Rootsi elanikud, Balti riikidest olid sel teemal kõige paremad teadmised Eesti elanikel.

Finantsvõimekus

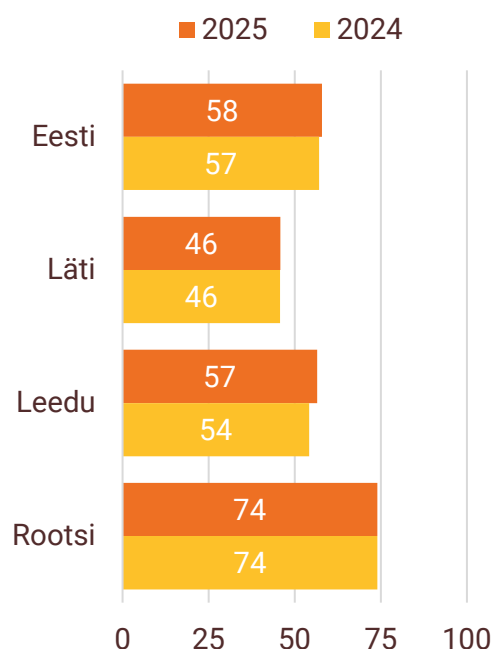
Finantsvõimekuse hindamiseks esitati uuringus küsimused, mis puudutasid näiteks inimese finantsilist sõltumatust, eelarvet, sääste, kindlustusi, laene ja suutlikkust laene hallata.

Neljast riigist on elanike finantsvõimekuse indeks kõrgeim Rootsis (74). Balti riikidest on elanike finantsvõimekuse indeks kõrgem Eestis (58) ja Leedus (57) ning madalam Lätis (46). Võrreldes 2024. aastaga on Eestis ja Leedus elanike finantsvõimekuse indeks tõusnud (Eestis ühe ja Leedus kolme punkti võrra), kuid Rootsis ja Lätis püsinud samal tasemel ([joonis 17 ja 18](#)).

Joonis 17. Finantsvõimekuse indeks 2025 (sulus muutus võrreldes 2024. aastaga)

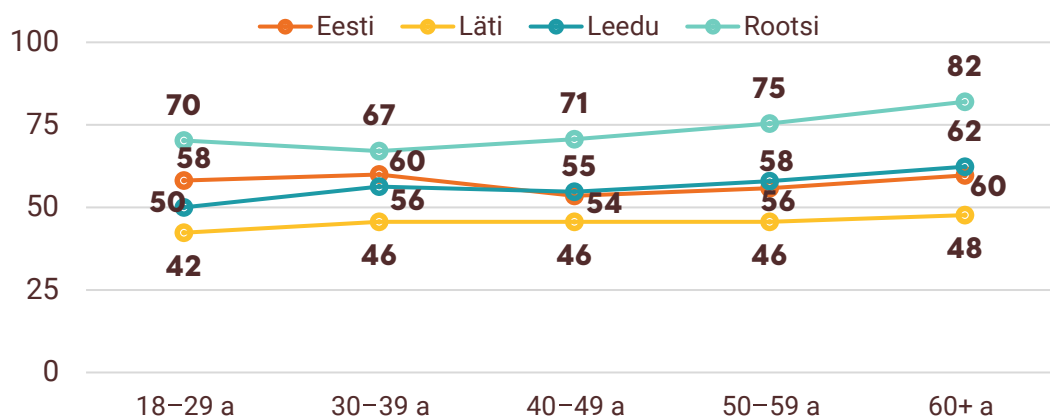

Joonis 18. Finantsvõimekuse indeks aastatel 2024 ja 2025

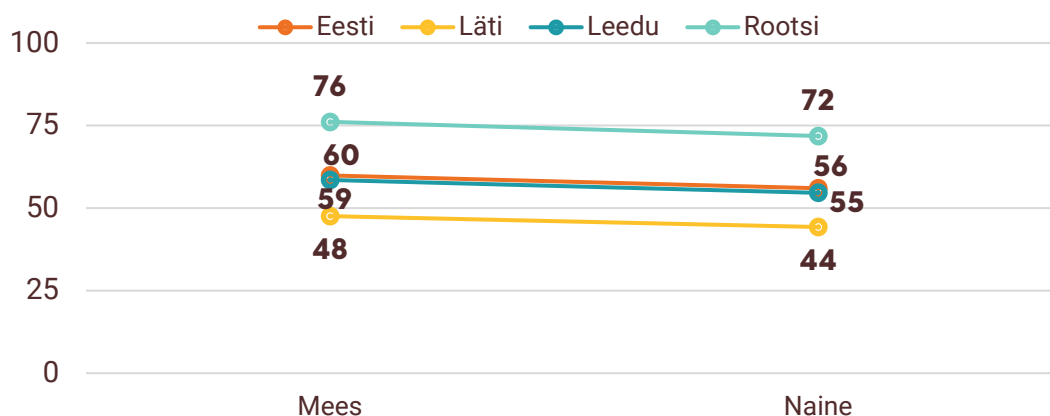
Eestis on finantsvõimekuse indeks kõrgeim 39–49-aastaste ning üle 60-aastaste vanuserühmas (mõlemas 60) ning madalaim 40–49-aastaste hulgas (54). Teistes Balti riikides on finantsvõimekuse indeks kõrgeim vanimas vanuserühmas ehk üle 60-aastaste seas (Leedus 62 ja Lätis 48) ning madalaim noorimas vanuserühmas ehk 18–29-aastaste hulgas (Lätis 42 ja Leedus 50). Ka Rootsis on finantsvõimekuse indeks kõrgeim 60-aastaste seas (82), kuid madalaim 30–39-aastaste seas (67) ([joonis 19](#)).

Joonis 19. Finantsvõimekuse indeks vanuserühmades

Kõigis vaatlusalustes riikides on finantsvõimekuse indeks meeste seas nelja punkti võrra kõrgem kui naiste seas. Eestis on finantsvõimekuse indeks naiste hulgas 56 ja meeste hulgas 60 (joonis 20).

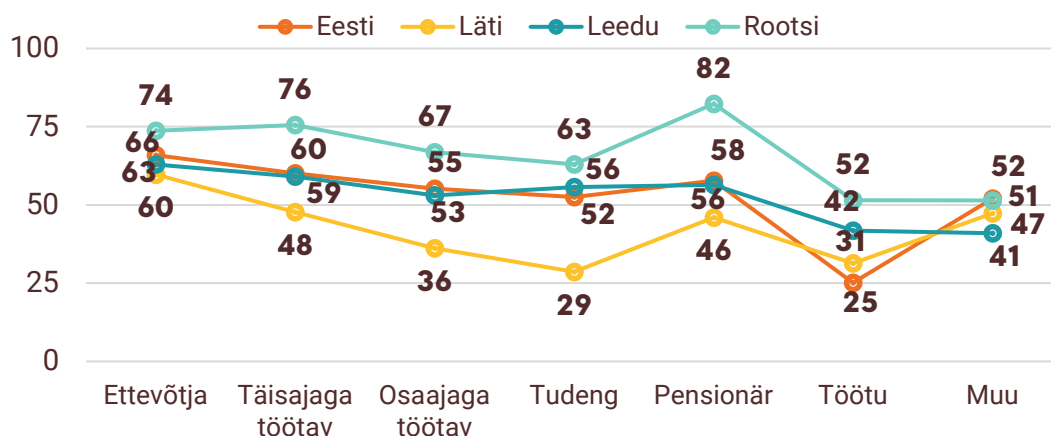
Joonis 20. Finantsvõimekuse indeks meeste ja naiste seas

Sotsiaalsete rühmade võrdluses on Eestis finantsvõimekuse indeks kõrgeim ettevõtjate seas (66). Palgatöötajate grupis on indeksi väärtus madalam: täisajaga töötajate hulgas 60 ja osaajaga töötajate hulgas 55. Pensionäridel on finantsvõimekuse indeks veidi kõrgem kui osaajaga töötajatel (pensionäridel 58). Mõnevõrra madalam on finantsvõimekuse indeks tudengite ning koduste/mitteaktiivsete inimeste (kategooria „muu“) seas (mõlemal 52). Madalaim on indeks töötute hulgas (25) (joonis 21).

Ootuspäraselt on finantsvõimekuse indeks otseses seoses inimese igakuise sissetuleku suurusega: madalaim on indeks kuni 300-eurose netosissetulekuga inimeste grupis (28) ja kõrgeim üle 1600-eurose sissetulekuga grupis (69). Sarnaselt Eestiga on ka teistes Balti riikides finantsvõimekuse indeks kõrgem ettevõtjate grupis. Rootsis on finantsvõimekuse indeks kõrgem pensionäride hulgas.

Joonis 21. Finantsvõimekuse indeks sotsiaalse staatuse alusel moodustatud rühmades

Vaatleme finantsvõimekuse indeksi aluseks olevaid küsimusi lähemalt.

Eesti elanikest 58% ehk pisut enam kui pool tunneb, et neil on oma rahaasjade üle kontroll, kuid 16% arvates neil kontroll puudub. 2024. aastal olid tulemused sarnased: 57% omas enda hinnangul rahaasjade üle kontrolli ja 16% mitte. Võrreldes meestega tunnetavad isikliku kontrolli puudumist rahaasjade üle sagedamini naised (12% meestest ja 19% naistest). Vanuserühmade võrdluses tunnetavad kontrolli puudumist kõige sagedamini 40–49-aastased ja 50–59-aastased (kummaski vanusegrupis 19%) ning kõige harvem 18–29-aastased (11%). Sotsiaalsete rühmade võrdluses on rahaasjade suhtes kontrollitunde puudumine levinuim töötute seas (43%) ning kõige vähem levinud ettevõtjate seas (8%). Madalama sissetulekuga inimesed tunnetavad rahaasjade üle kontrolli puudumist keskmisest sagedamini (kuni 300-eurose sissetulekuga grupis 44%).

Eesti elanikest 44% suudab enda hinnangul ettenägematute kuludega hästi toime tulla, kuid 30%-l on sellega raskusi. 2024. aastal oli tulemus sarnane. Veidi on kasvanud nende inimeste osakaal, kes tunnevad, et nende rahalised vahendid annavad neile praegu ja tulevikus piisava vabaduse teha seda, mida nad tahavad. 2024. aastal oli neid 23% ja 2025. aastal 27%.

Eesti elanikest 36% peab oma majanduslikku olukorda turvaliseks ja 33% ebaturvaliseks; 2024. aastal oli tulemus sama. Mehed peavad oma majanduslikku olukorda turvaliseks sagedamini kui naised (meestest 42% ja naistest 31%). Vanuserühmade võrdluses peavad oma majanduslikku olukorda turvaliseks kõige sagedamini 18–29-aastased (41%) ja 30–39-aastased (40%), samas kui ebaturvaliseks hindavad oma majanduslikku olukorda kõige sagedamini üle 60-aastased (42%). Elualade võrdluses peavad oma majanduslikku olukorda turvaliseks kõige sagedamini ettevõtjad (47%) ja ebaturvaliseks töötud (79%).

Eesti elanikest 65% peab end rahaasjades oma lähedastest ja toetustest täiesti sõltumatuks ning 25% mingil määral sõltumatuks. Elanikest 9% ei tuleks enda hinnangul ise finantsiliselt toime. 2024. aastal oli tulemus sarnane. Meestest peab end majanduslikult täiesti sõltumatuks 75% ja naistest 55%.

Sääste, näiteks kogumiskontot, hoiust või aktsiaid omavate elanike osakaal on Eestis püsinud ligikaudu samal tasemel: 2024. aastal 68% ja 2025. aastal 70%. Sääste on 73%-l meestest ja 68%-l naistest.

Vanuserühmade võrdluses on säästmine levinuim 18–29-aastaste (78%) ja 30–39-aastaste seas (75%), mõnevõrra vähem levinud üle 60-aastaste hulgas (68%) ning kõige vähem levinud vanuserühmades 40–49 aastat (63%) ja 50–59 aastat (61%). Säästmine on seda levinum, mida kõrgema sissetulekuga rühmaga on tegu: kuni 300-eurose netosissetulekuga inimestest on sääste 29%-l, kuid üle 1600-eurose netosissetulekuga inimestest 86%-l. Sotsiaalsete rühmade võrdluses on säästmine levinuim ettevõtjate seas (81%).

Leedus on elanike finantsiline kindlus ligilähedaselt samal tasemel nagu Eestis: oma majanduslikku olukorda peab turvaliseks 36% Eesti ja 32% Leedu elanikest. Võrreldes teiste Balti riikidega on Lätis elanike finantsiline kindlus väiksem – oma majanduslikku olukorda peab turvaliseks 25% elanikest. Rootsis, kus elanike sissetulekud on keskmiselt suuremad, on ka elanike finantsiline kindlus suurem. Seal peab oma majanduslikku olukorda turvaliseks 65% elanikest. Ka elanike tunnetatud kontroll oma rahaasjade üle on suurim Rootsis, kus 74% elanikest tunneb, et neil on oma rahaasjade üle kontroll. Eestis on see näitaja 58%, Lätis 54% ja Leedus 52%.

Balti riikide elanikest on oma võimekuse osas tulla toime ettenägematute kuludega kõige kindlamad Leedu elanikud: 52% Leedu elanikest arvas, et suudab enamiku ettenägematute kuludega hästi toime tulla, Eestis 44% ja Lätis 42%. Ka siin eristus positiivsemate tulemustega Rootsi, kus 72% elanikest arvas, et suudab enamiku ettenägematute kuludega hästi toime tulla.

Võrreldes 2024. aastaga on Leedu elanike finantsiline kindlus ja tunnetatud kontroll oma rahaasjade üle suurenenud. Teistes Balti riikides ja Rootsis pole elanike hoiakud selles vallas muutunud. Eestis ja Rootsis on pisut kasvanud nende elanike osakaal, kes tunnevad, et nende rahalised vahendid annavad neile praegu ja tulevikus piisava vabaduse teha seda, mida nad tahavad; Lätis ja Leedus pole see osakaal muutunud.

Teiste Balti riikidega võrreldes on Eestis finantsilist sõltumatust tundvate elanike osakaal suurem: Eesti elanikest peab 65% end rahaasjades (täiesti) sõltumatuks oma lähedastest ja toetustest, Läti elanikest 45% ja Leedu elanikest 59%. Rootsi kohta võrdlusandmed puuduvad.

Uuringus kajastas inimeste finantsilist rahulolu ja kindlustunnet ka küsimus selle kohta, mis tunde tekitab enda isiklikele rahaasjadele mõtlemine. Kui Rootsi vastajad tundsid oma rahaasjadele mõeldes kõige sagedamini enesekindlust (49% küsitletutest), siis Balti riikide vastajad muret (33% Eesti, 38% Läti ja 34% Leedu vastajatest). Võrreldes teiste uuringus osalenud riikidega töid Eesti vastajad sagedamini esile uudishimu (16%). Negatiivseid tundeid, nagu frustratsioon, häbi ja mure, tundsid isiklike rahaasjadega seoses kõige sagedamini Läti elanikud.

Eesti andmete põhjal tunnevad mehed isiklike rahaasjadele mõeldes naistest sagedamini enesekindlust ja uudishimu, samas kui naised tunnevad meestega võrreldes sagedamini muret. Vanuserühmade võrdluses tunnevad oma rahaasjadele mõeldes rõõmu/kirge ja uudishimu (kuid samas ka häbitunnet) eelkõige nooremad inimesed. Elualade võrdluses tunnevad oma rahaasjadega seoses enesekindlust sagedamini ettevõtjad, uudishimu ja frustratsiooni tudengid ning muret ja häbi töötud. Ootuspäraselt on kõrgemate sissetulekutega inimeste tunded seoses isiklike rahaasjadega keskmiselt positiivsemad – nad tunnevad rahaasjadele mõeldes keskmisest sagedamini enesekindlust, rõõmu/kirge ja uudishimu – ning väiksemate sissetulekutega inimestel negatiivsemad ehk nad tunnevad keskmisest sagedamini frustratsiooni, muret ja häbi.

Kokkuvõte ja järelused

Uuringus osalenud riikidest – Eestist, Rootsis, Lätist ja Leedust on elanike üldine finantstervis heal tasemel Rootsis ja Eestis, kus finantstervise indeks on vahemikus 60–79. Lätis ja Leedus on elanike finantstervis pingeline – indeks on vahemikus 40–59.

Balti riikide võrdluses on elanike finantstervis ja -teadmised kõrgeimal tasemel Eestis, kuid elanike finantsvõimekus on Eestis üldjoontes samal tasemel mis Leedus. Madalaim on elanike finantstervis ja -võimekus Lätis, kuid elanike finantstestadmiste poolest on Läti ja Leedu samal tasemel. Rootsis on elanike finantstervis ja -võimekus oluliselt suuremad kui Balti riikides. Elanike finantstestadmiste tase on Rootsis üldjoontes samal tasemel nagu Eestis.

2024. ja 2025. aasta võrdluses on Eesti elanike finantstervis, -teadmised ja -võimekus veidi paranenud: tõusnud on nii finantstervise indeks (2024. aastal 59 ja 2025. aastal 60), finantstestadmiste indeks (2024. aastal 67 ja 2025. aastal 68) kui ka finantsvõimekuse indeks (2024. aastal 57 ja 2025. aastal 58). Samas on elanike hinnangud enda finantstestadlikkusele eelmise uuringuga võrreldes veidi vähenenud, mis annab tunnistust inimeste kasvanud ootustest oma rahatarkusele – nad tunnetavad vajadust sel teemal rohkem teada.

Ka Leedus on elanike finantstervise ja -võimekuse indeks võrreldes 2024. aastaga tõusnud, kuid finantstestadmiste indeks püsinud samal tasemel. Lätis ja Rootsis pole elanike finantstervise, -teadmiste ja -võimekuse indeks 2024. aastaga võrreldes muutunud.

Sarnaselt varasemate uuringutega leidis ka seekord kinnitust naiste suurem majanduslik sõltuvus ja väiksemad finantstestadmised võrreldes meestega. Ka finantstervis ja -võimekus on naistel võrreldes meestega veidi väiksemad. Majanduslikult täiesti sõltumatuks peab end 55% naistest, aga 75% meestest. Naiste ja meeste suurem majanduslik võrdsus oleks ühiskondlikult kasulik, kuna aitaks vähendada sotsiaalseid probleeme ja ebavõrdsust. Selle poole püüdlisel on üheks keskseks eesmärgiks naiste rahatarkuse kasv.

Uuringu andmetel on Eestis parem finantstervis ja -teadmised omased noorematele inimestele. Finantsvõimekus on kõrgeim 39–49-aastaste ja üle 60-aastaste seas ning madalaim 40–49-aastaste seas ehk vanuserühmas, kus on keskmisest vähem levinud säästmise, kuid keskmisest levinum väike- ja kiirlaenude võtmine. Finantstestadmiste osas ilmnes paradoks kõige vanema vanuserühma ehk üle 60-aastaste osas: kuigi eakamad hindavad oma finantstestadmisi keskmisest kõrgemalt, on nende tegelik rahatarkus madalamal tasemel kui ülejäänud vanuserühmadel. Selle vastuolu põhjuseks võivad olla eakamate väiksemad ootused oma rahatarkusele. Samas on nad vähesema rahatarkuse tõttu finantsotsuseid langetades haavatavamad ning selle tagajärjel ka petturitele kergemad sihtmärgid.

Eesti tulemustest torkas läbivalt silma, et ettevõtjatel on parem finantstervis, -teadmised ja -võimekus kui teistel sotsiaalsetel rühmadel. Finantstervis ja -võimekus on madalamal

tasemel töötute seas, mis on ka ootuspärane, arvestades, et neil puudub töötasu näol püsiv sissetulek. Samas on ka finantsteadmised töötute grupis keskmiselt kõige väiksemad ning see võib piirata nende võimalusi leida väljund ettevõtlusega alustamise näol.

Halb finantstervis suurendab negatiivsete emotsioonide kogemise tõenäosust. Nii selle kui ka varasemate uuringute tulemused näitavad, et inimesed, kelle finantstervis on halb, tunnevad isiklikele rahaasjadele mõeldes keskmisest sagedamini frustratsiooni, muret ja häbi, samas kui hea finantstervisega inimesed tunnevad sagedamini enesekindlust, rõõmu/kirge ja uudishimu. Seega on hea finantstervis isikliku rahulolu saavutamise juures oluline tegur.